

Det kgl Miljøverndepartement
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: Arkivkode:
2002-458-1 K/THG/TLA 463.2-12-02

Dato:
21.06.2002

Høring NOU 2002:1 Fortid former framtid - utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Kulturminneutvalget utredning om mål, strategier og virkemidler i kulturminnepolitikken har blitt vurdert av administrasjonen i Bærum og Asker kommune i fellesskap. Det vil derfor i størst mulig grad bli lagt frem en lik uttalelse til politisk behandling i begge kommunene, men dette vil først kunne skje etter sommerferien. Administrasjonen sender derimot sin uttalelse innen høringfristen

Vi har merket oss at ett mindretall i utvalget for den kulturminnepolitikkse utredningen, Elin Schanke og Christian Sulheim, ikke vil tiltre anbefalingene fra utvalgets flertall. Så langt vi kan se er disse to representanter for de private eierne. Utvalget har et overveiende flertall av medlemmer fra offentlig forvaltning, men også forskning og muséer er representert. Mindretallet mener at utredningen ikke har oppfylt mandatet, og at en årsak bl.a. ligger i sammensetningen av utvalget. Mindretallet ønsket at utvalget hadde laget en mer kritisk analyse av kulturminnenes helhetlige plass i samfunnet og måten vernet utføres til grunn for utredningen. Dette er et syn som vi også har stor forståelse for, og vi ser utredningens svakhet ved at dette ikke er gjort.

Utvalgets flertall har i hovedsak videreført de linjer innen kulturminnevern som allerede er innledet i de siste 10 år. En vesentlig endring er at det er lagt langt større vekt på opplevels- og bruksverdien enn på kunnskapsverdien av kulturminnene. Selv om vi ser at behovet er stort for en bred forståelse av kulturminnenes verdi i befolkningen, så må den faglige kunnskapen ligge til grunn for kvalitetssikring av planlegging og praktisk vern. Vi håper at det vil bli tatt hånd om når ikke utredningen gjør det.

Levende formidling

Utvalget legger vekt på mer levende formidling av kulturminneverdier, noe Asker og Bærum er enige i. Levende formidling av kulturhistorie gjennom engasjerte folk i lokalmiljøet har skapt interesse for kulturminnevernet i våre kommuner. Lokal kunnskap og lokale nettverk har hatt avgjørende betydning for kvaliteten på formidlingen.

- Lokale frivillige organisasjoner, som Asker- og Bærum historielag, er aktive deltakere med møter, vandringer og publikasjoner.
- Asker museum med mange tematiske utstillinger og lokalhistoriske arrangementer, ofte i samarbeide med frivillige foreninger, og et systematisk besøksprogram for alle skolene.
- Et forholdsvis stort antall mindre spesialmuseer med lokal og/eller nasjonal tematikk.
- Kulturminnevernet i Bærum med tre fagpersoner (integrert i en større natur, idrett, landbruks og kulturminneforvaltning) som har drevet aktiv vern og formidling av verdier i kulturlandskapet og kulturminner og -miljøer.

Desentralisering og interkommunalt samarbeid

Utvalget anbefaler mer desentralisering av kulturminnevernet i framtida. Den kulturhistoriske bevissthet og identitet blant befolkningen i Asker og Bærum er i stor grad knyttet til området på vestsiden av Oslofjorden. Samme type landskap, felles lokalavis, felles historiebok m.m. Forvaltning på dette nivået gir en større nærhet enn hva fylket kan få til, samtidig som befolkningsgrunnlaget i Asker og Bærum er stort nok til å sikre nødvendig profesjonalitet.

Asker med sitt regionmuseum har et bredere museumstilbud med større tilgjengelighet enn Bærum, særlig skolene i Asker nyter godt av at kommunen har et aktivt museum integrert i kommunal forvaltning.

Bærum har som en frikommune med delegert myndighet innen natur- og kulturminnevern bygget opp en integrert og profesjonell natur-/landbruk-/kulturminnevernforvaltning hvor alle de sårbare verneinteressene i landskapet sees under ett.

Kommunene vurderer å samarbeide tettere slik at Asker museum tar ansvaret for alle museumssatellitter i begge kommunene og all museumsformidling, også overfor skolene. Dagens kulturminneforvaltning i Bærum kommune kan gjøres interkommunalt å få et generelt faglig forvaltningsansvar for kulturminnevernet i begge kommunene. Dette kan gi en bedre, helhetlig vurdering/behandling av kulturminner i kulturmiljø/landskap.

Kommunene ser at det vil være mange utfordringer i årene fremover som vil kreve en profesjonell håndtering i kommunene, blant annet:

- Jordbruket har endret seg dramatisk i løpet av et par tiår. Husdyrhold og drift småskala jordbrukslandskap er vanskelig. Mange av de karakteristiske driftsbygningene har ikke lengre nytte som landbruksbygninger.
- Asker og Bærum har hatt stor befolkningsvekst i hele forrige århundre, og det er etter hvert nødvendig å vurdere bevaring av karakteristiske bolig- og bygningsmiljøer fra senere tidsepoker. Et presset boligmarked utfordrer stadig kulturminnevernet i diskusjonene mellom vern kontra utvikling.
- Asker og Bærum har en rik felles kystkultur som nærmest roper på bevaringstiltak.

- Kunnskapsformidling rundt kulturminnevernet må utvikles. Dataverktøy blir stadig viktigere, og informasjon om kulturminner må korrigeres og oppdateres løpende, (jfr vedlikehold av SEFRAK-registeret.) Da er det en fordel med nærhet til dem som bruker informasjonen, bl.a. servicetorget, byggesaksbehandlerne og planleggerne.

Kulturminnevern gjennom Plan- og bygningsloven (PBL)

Begge kommuner forsøker å sikre kulturminnevern i plan- og byggesaker etter hvert som de dukker opp. I enkelte tilfeller har også bevaringsformål vært en viktig grunn for å sette i gang planarbeid. Kommunene synes samarbeidet med fylkeskommunens kulturminnevernavdeling fungerer godt i plan- og byggesaker.

Kommunene mener dagens kulturminnevern etter PBL gir mulighet for et fleksibelt vern. Gjennom saksbehandling har kommunen en god posisjon for dialog og forhandlinger med utbygger. Dette gir gode muligheter for å finne fram til økonomisk sett akseptable kompromisser mellom bevaringsinteresser og andre bruksinteresser.

Kulturminnevern utenom PBL

Saker innen kulturminnevern blir på fylkesnivået vanligvis først tatt opp når det foreligger plan- eller byggesak. Da er i mange tilfeller grunnlaget for større interesse motsetninger allerede lagt. Vi ser det derfor som en viktigere oppgave å være aktive før konflikter oppstår og avklare verneinteresser før planer utarbeides. Dette er behov som vi tror kommunene Asker og Bærum kan dekke langt bedre enn regionale eller nasjonale myndigheter.

Aktiv formidling av bevaringsverdier uavhengig av- eller i forkant av planprosesser gir kulturminnevernet en positiv klang, og bidrar til at folk av seg selv ønsker å ta vare på kulturminner. Slik formidling tror vi fungerer best på lokalt nivå. Det vil da være mulig å få til en dialog med eierne før utviklingsprosjekter har kommet for langt, både ved utbygging/påbygging og riving. Delegering av myndighet etter Kulturminneloven kan underbygge et slikt engasjement.

- Bringe fram gode (lokale) eksempler hvordan bygningsvern kan tilføre kvaliteter til områder og hvordan vern kan forenes med praktiske løsninger.
- Gi veiledning i håndverksløsninger og tjenester, tilskuddsordninger.
- Arbeide sammen med eiendomsmeglere, arkitekter og andre som er med på å bestemme markedets verdsetting av kulturminnevern.
- Merke opp og synliggjøre lokale fornminner. Stimulere til at det lages informasjon i form av bøker, kulturstier og vandringer.

Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskapning

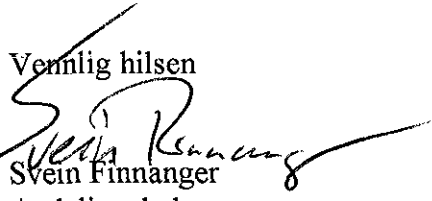
Utredningen tilkjennegir høye ambisjoner om å ta vare på et bredt spekter av kulturminner i alle kommuner. Dette synes å være i tråd med opinionen i Asker og Bærum. En slik bredspektret satsning kan neppe oppnås uten at man søker kompromisser og løsninger som eieren av kulturminnet i hovedsak kan finansiere selv. Vi tror kommunene har en god posisjon for å få til lokalt tilpassede løsninger basert på sambruk. Det ville imidlertid ha vært lettere for kommunene å motivere eiere dersom

det hadde eksistert øremerkede tilskuddsordninger til restaurering/istandsetting av kulturminner-og kulturmiljøer. Når det gjelder vern med store restriksjoner på bruk av bygninger m.fl., er det viktig at det offentlige sikrer nødvendig finansiering. Asker og Bærum mener (jfr mindretallets innstilling) at det svekker kulturminnevernet om det er et stort sprik mellom verneomfang og de midler som stilles til rådighet for eiere av slike kulturminner.

Delegert myndighet til kommunene vil krevet flere stillinger i lokal forvaltning. Kommunene vil ikke være i stand til å øke dagens innsats på kulturminneforvaltningen uten at det følges opp av overføring av stillinger eller midler til å lønne faglig kvalifisert personale. Ved overføring av midler må disse i de første årene være øremerket til delegert myndighet innen kulturminnevern.

En generelt positiv holdning til delegering og økt lokalt engasjement i kulturminnevern betyr ikke at dette fagområdet i sin helhet skal overlates til entusiastiske frivillige. Det er meget viktig at faglig kvalifisert personale kvalitetssikrer dokumentasjon, bevaring og formidling.

Vennlig hilsen

Svein Finnanger
Avdelingsleder

Axel Mykleby
Fagansvarlig for kulturvern